

תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקומות ציבוריים קיימים שהם מוסדות להשכלה גבוהה ולשירותי השכלה גבוהה שהם נותנים), התשע"ד-2014

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 19כט ו-19לא לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח – 1998¹ (להלן – החוק), ולאחר התייעצות עם המועצה להשכלה גבוהה, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, בהתחשב בהוראות התקן הישראלי, לפי העניין, בהסכמת שר האוצר לפי סעיף 19ס"ז לחוק, ובאישור ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

פרק א' - כללי

הגדרות

1. בתקנות אלה –
"אדם עם מוגבלות" – כהגדרתו בסעיף 5 לחוק;
"השירות" – שירות השכלה גבוהה-השכלה על תיכונות שנותן מוסד;
"התאמות נגישות" – כהגדרתן בסעיף 19א לחוק;
"ועדת התאמות" – ועדה לקביעת התאמות אישיות כמשמעותה בתקנה 15.
"מוסד" – מוסד על תיכוני כהגדרתו בסעיף 19כז(1) עד (4) לחוק;
"מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה" – כמשמעותו בסעיף 19מא(ב) לחוק;
"מורשה לנגישות השירות" – כמשמעותו בסעיף 19מא לחוק;
"מרכז תמיכה" – גורם המתמחה בהנחיה וליווי של המוסד ושל התלמיד במהלך לימודיו במוסד, והמסייע בהספקה, תחזוקה והפעלה של אמצעי עזר וחומרי עזר ובהתאמות מידע עבור התלמיד, ויכול שהוא יהיה גורם פנים או חוץ שהמוסד התקשר עמו לעניין זה; יועבר כתקנה נפרדת.
"רכז נגישות" – כהגדרתו בסעיף 19מב לחוק;
"תלמיד" – אדם עם מוגבלות המקבל או המבקש לקבל שירותי השכלה גבוהה;
"תקנות מקום קיים" – תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקום ציבורי שהוא בניין קיים), התשע"ב-2011 (מנות ציבוריים קיימים), לפי סעיף 19ג לחוק;
"תקנות נגישות השירות" – תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), לפי סעיף 19יב לחוק;
"תקנות מקום ציבורי שאינו בניין" – תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקום ציבורי שאינו בניין), לפי סעיף 19ט לחוק.

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152; התשס"ה, עמ' 288

² ק"ת התשע"ב, עמ' 320

³ ק"ת

⁴ ק"ת

שמירה על כבוד האדם במתן נגישות

2. (א) התאמות הנגישות יבוצעו כך שהשירות יינתן לאדם עם מוגבלות -

(1) תוך שמירה על כבודו ופרטיותו, ומתוך יחס אדיב ומכובד, המאפשר קבלת השירות בעצמאות, בבטיחות ובאופן שוויוני תוך שמירה על כבודו ופרטיותו, ומתוך יחס אדיב ומכובד;

(2) כחלק בלתי נפרד מן השירותים הניתנים והמיועדים לכלל התלמידים, ולא בנפרד מהם, וזאת בכפוף לתקנות אלה, למעט אם ההפרדה נחוצה למתן השירות באופן אפקטיבי באותה מידה בה הוא ניתן לכלל הציבור. כחלק בלתי נפרד מן השירות המיועד והניתן לכלל הציבור, ולא בנפרד ממנו;

(3) באופן שלא תימנע ממנו קבלת שירות באופן הניתן לכלל הציבור, אף אם לפי תקנות אלה החייב בהתאמות נגישות מספק את השירות באופן נפרד או שונה עבורו.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), אין בהוראות תקנות אלה כדי לחייב אדם עם מוגבלות להיעזר בהתאמות נגישות, לרבות באמצעי עזר או בשירותי עזר, אם אין ברצונו לעשות כן.

החייב בביצוע התאמות נגישות

3. (א) החייב בביצוע התאמות נגישות לפי תקנות אלה הוא המוסד; אין באמור בתקנה זו כדי למנוע מהמוסד לחייב אדם אחר בביצוע התאמות נגישות לפי תקנות אלה / על פי כל דין; לעניין זה, "אדם אחר" – מי שהמוסד התקשר עימו בחוזה. האם עשויה להדרש גם כאן הפרדת החייב: בעלים מול נותן שירות לפי 19ח(ג) כפי שנדרש בהכשרות מקצועיות?

(ב) (נוסח מוצע של הכנסת) בלי לגרוע מהוראות תקנת משנה (א), אין באמור בתקנות אלה כדי להטיל חובה על מוסד לבצע התאמות נגישות במקום ציבורי קיים או במקום ציבורי חדש במקום שהמוסד אינו בעלים, מחזיק או מפעיל של אותו מקום, לפי העניין; נתן מוסד התאמת נגישות לתלמיד, לפי תקנות אלה, וניתן להעביר את התאמת הנגישות באמצעים סבירים, למקום שאינו המוסד שהתלמיד צריך להיות בו כחלק מלימודיו – יהיו פטור אותו מקום ממתן התאמת הנגישות לתלמיד, ואולם אין באמור לפטור את אותו מקום כאמור ממתן התאמת נגישות לפי כל דין, לרבות אם התאמת הנגישות ניתנת להעברה.

(ג) נקבעה בתוכנית הלימודים של התלמיד לימודים מחוץ לחצרי המוסד, יבטיח המוסד, ככל הניתן, שהלימודים יתקיימו במקום שבוצעו התאמות נגישות לפי הוראות הדין.

נוסח מוצע של ור"ה לתקנה 3

א. המוסד הוא החייב בביצוע התאמות נגישות לשרותי השכלה גבוהה לפי תקנות אלה, בשרות הניתן על ידו, באתר המצוי בחצרי או בחזקתו.

ב. החייב בביצוע התאמות נגישות, במקום בחצרי המוסד, אשר בו ניתן שרות נלווה לשרותי ההשכלה הגבוהה, הוא הגורם המספק את השרות הנלווה במקום.

לעניין סעיף זה – "שרות נלווה לשרותי השכלה גבוהה" – לרבות מסעדה, בית קפה, מנזה, בנק, דואר, חנויות שונות המצויים כולם בשטחי חצרי המוסד או באחזקתו.
ג. מוסד אינו חייב בביצוע התאמות נגישות, מקום בו הפעילות הלימודית מבוצעת מחוץ לחצריו או באתר שאינו באחזקתו. ככל הניתן, ישובץ אדם עם מוגבלות, לקיום הפעילות הלימודית במקום נגיש.

איסור דרישת תשלום בעד ההתאמות

4. חייב בביצוע התאמות נגישות לא יטיל תשלום על אדם עם מוגבלות בשל ביצוע התאמות נגישות הנחוצות לפי תקנות אלה ~~להנגשת השירות עבורו~~. ניתנה לתלמיד התאמה בפועל מכוח דין או מכל מקור אחר, לא תינתן התאמה מכוח תקנות אלה, ובכל מקרה לא יינתן לאדם כפל התאמה או כפל תקציב בשל אותה התאמה.

היועצות במורשי נגישות

5. ביצוע התאמות הנגישות ייעשה לפי תקנות אלה, ובמידת הצורך בהתייעצות עם מורשה לנגישות השירות ומורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, לפי העניין.

~~בקשה מן הרשות מקומית להקצות חניה נגישה חובת הגשת בקשה לרשות מקומית להקצאת מקומות חניה נגישים~~

~~6. חייב בביצוע התאמות נגישות, הפטור לפי תקנות מקום קיים ותקנות נגישות השירות מהקצאת מקומות חניה נגישים, יפנה לרשות המקומית הנוגעת לעניין בבקשה כי תקצה לו מקומות חניה נגישים עבור אדם עם מוגבלות סמוך ככל הניתן למקום בו ניתן השירות, פניה לרשות המקומית, כאמור, תבוצע באמצעות דואר רשום.~~

הספקת אמצעי עזר 17.1.13 ~~א6~~ (א) חייב בביצוע התאמות נגישות לשירות המוסד יתקין אמצעי עזר ויספק שירותי עזר 17.1.13 כדי להבטיח נגישות לתלמיד או למבקש שהוא אדם עם מוגבלות לשירות שהוא מספק, והכל כמפורט בפרק זהבתקנות אלה.

(ב) אין בתקנת משנה (א) כדי לחייב הספקת אמצעי עזר המותאמים אישית למקבל שירות שהוא אדם עם מוגבלות, כגון כסאות גלגלים המותאמים אישית, משקפיים לפי מרשם או מכשירי שמיעה או הספקת שירותי עזר בעלי אופי אישי, כגון סיוע באכילה, היגינה או הלבשה; לעניין זה, לא יראו אמצעי עזר כאמצעי עזר להתאמה אישית על ידי המשתמש אם הוא מסופק על ידי המוסד כחלק מהשירות שניתן על ידו לכלל התלמידים (כגון תוכנת הגדלה).

(א) אין בתקנות אלה כדי למנוע מהמוסד נותן שירות לספק אמצעי עזר ושירותי עזר, נוספים על המנויים בהן.

תחזוקת ההתאמות ונגישות זמנית חלופית

7. (א) המוסד יבטיח כי התאמות הנגישות יהיו זמינות ושימוש לתלמיד או למבקש שהוא אדם עם מוגבלות בכל שעות מתן השירות, זולת אם מתקיימות הפסקות בשימוש עקב תקלות טבעיות או לצורך ביצוע פעולות תחזוקה כאמור בתקנת משנה (ב). מוסד אחראי לכך שהתאמות נגישות לפי תקנות אלה יהיו תקינות וזמינות בכל עת, למעט התאמות נגישות פרטניות שנקבעו לתלמיד ושיהיו תקינות וזמינות כל זמן לימודיו (מהו זמן לימודיו? יכולה להיות פרשנות רק במהלך הסמסטרים ואולי גם החופשה שבין 2 הסמסטרים, אולי עדיף לכתוב ככל זמן שהתלמיד רשום במוסד כתלמיד – נדב יבדוק?);

(ב) החייב בביצוע התאמות נגישות יבצע פעולות תחזוקה שוטפות להתאמות הנגישות שבוצעו במקום הציבורי ובמתקניו, לרבות הסרת מכשולים זמניים במעברים נגישים וביצוע פעולות תחזוקה באמצעי העזר הקבועים שנעשה בהם שימוש בשירות; פעולות התחזוקה יבוצעו באופן שיפגע במידה הפחותה ביותר, ככל שניתן, במתן השירות הציבורי ובנגישות אליו. לא יפגע מוסד בהתאמות הנגישות, לא יגרע מהן ולא יסב את השימוש בהן באופן חלקי או מלא למטרות אחרות זולת במהלך תקופת שיפוץ או תיקון, ובלבד שהבטיח התאמות נגישות חלופית לאותו מקום או לאותו שירות לתקופה כאמור.

(ג) בעלים או מחזיק של חניון לא ימנע כניסה לחניון מאדם עם מוגבלות ברכב הנושא תג נכה, ולא ימנע ממנו שימוש בחניה נגישה אשר הוקצתה בחניון על פי כל דין, ובלבד שהאדם עם המוגבלות בא לקבל שירות במקום ובכפוף לנהלי הביטחון של המוסד, ככל שישנם.

מרכז תמיכה

8. (א) במוסד יהיה, בכפוף לתקנת משנה (ג), מרכז תמיכה; מרכז תמיכה הוא גורם המתמחה במתן סיוע לתלמיד ולמוסד באמצעות אנשי מקצוע, כדי לאפשר לתלמיד לממש את מימוש של הפוטנציאל הלימודי שלו.

(ב) מרכז תמיכה ישמש אמצעי לקיום חובות המוטלות על מוסד לפי פרק ג' וד', וזאת מכשיר לקיום חובות המוטלות על מוסד לפי פרק ג', בין היתר על ידי ביצוע הפעולות הבאות אלה:

(1) ייעוץ, תמיכה וליווי מקצועי לתלמיד לרבות מתן חוות דעת בדבר התאמות הנגישות הנדרשות, לרבות השירותים הבאים שיינתנו בתוך המוסד: הדרכה וסיוע פרטני או קבוצתי לפי הצורך להקניה ושיפור הרגלי למידה ואסטרטגיות למידה ליווי ותמיכה במתן התאמות בתהליך הלמידה והכנה לשימוש בהתאמות במבחנים;

(2) ליווי, הדרכת והכשרת צוות ההוראה והצוות המינהלי. ייעוץ לצוות המוסד בנוגע למתן התאמות ותמיכה לתלמיד;

(3) אספקה, תחזוקה והפעלה של אמצעי עזר ושירותי עזר הנדרשים לתלמיד;

(2) הדרכת צוות ההוראה והצוות המנהלי והכשרתם.

(ג) מוסד רשאי להקים בתוכו מרכז תמיכה או להתקשר עם מרכז תמיכה חיצוני ויכול שאותו מרכז תמיכה ייתן שירות למספר מוסדות במשותף מוסד יספק שירותי מרכז תמיכה והוא רשאי לספק גם באמצעות רכישת השירותים המפורטים בתקנת משנה (ב).

פרק ב' - נגישות מבנים, תשתיות וסביבה

תחולת תקנות מקום קיים

9. על מוסד יחולו, בשינויים המחויבים לפי העניין, הוראות הנגישות שבתקנות מקום קיים. על מוסד יחולו, הוראות נגישות שבתקנות מקום קיים, בשינויים המחויבים לפי העניין, כמפורט להלן:

- (1) הוראות בדבר מפרט טכני לפי תקנה 5;
- (2) חובת השמירה על מסמכים והצגתם לפי תקנה 11;
- (3) פרטים בתוספת הראשונה בעניין;
- (א) הכללה (Inclusion principle) ורציפות (פרט 2);
- (ב) חנייות (פרט 3);
- (ג) דרכים נגישות (פרט 4);
- (ד) אמצעים לגישור על הבדלי גובה בתוך מבנה (פרט 7);
- (ה) כניסה למבנה (פרט 8);
- (ו) כבש מחוץ למבנה ובתוכו (פרט 9);
- (ז) דלתות ושערים וסימון דלתות, מחיצות וקירות שקופים (פרטים 10, 11, 12);
- (ח) דרכים לרבות מסדרונות ומעברים בתוך מוסד (פרט 13);
- (ט) מדרגות (פרט 17);
- (י) תא שירותים נגיש (פרט 18);
- (יא) מקום התקהלות (פרט 23);
- (יב) מקום ציבורי לאכסון ויחידה מיוחדת (פרט 25);
- (יג) שילוט (פרטים 21, 35);
- (יד) (א) תאורה (פרט 30).

תחולת תקנות מקום ציבורי

10. על מוסד יחולו ההוראות המתייחסות פרט 5 (לרהיטי חוץ ולמתקני חוץ) בתוספת השנייה לתקנות מקום ציבורי שאינו בניין בשינויים המחויבים, לפי העניין. האם יכולים להיות שטחים מחוץ לבניין בשטח מוסד להשכלה גבוהה שבהם מוצגים אובייקטים או התרחשויות מתחום האומנות?

פרק ג' – נגישות השירות

תחולת תקנות נגישות השירות

11. על מוסד יחולו הוראות תקנות נגישות השירות, בכפוף להוראות תקנות אלה ובלי לפגוע במהות השירות.

- (1) התאמת נהלים (פרק ג' סימן א);
- (2) התאמת נגישות המקום שניתן בו שירות (פרק ד' למעט ההוראות שעניינן מקום מדידה, החלפת בגדים וכריזה);
- (3) התקנת אמצעי עזר ושירותי עזר וזמינות התאמות (פרק ה, תקנות 28 ו-29);
- (4) בדיקה תקופתית (פרק ה, תקנה 30);
- (5) מידע ותקשורת (פרק ה, סימן ב);
- (6) שירותי אינטרנט (פרק ה, סימן ג);
- (7) נוהלי בידוק בטחוני (פרק ה, תקנה 39);
- (8) שירותי אירועים בפני קהל (פרק ה, סימן ט);
- (9) שירותי ספרייה (פרק ה, סימן יב);
- (10) שירותי הדרכה והכשרה (פרק ה, סימן יג);
- (11) שירותי מגורים ולינה (פרק ה, סימן יז);
- (12) שירותי הסעדה (פרק ה, סימן יח);
- (13) נגישות חלופית למקום ציבורי ולשירות ציבורי (פרק ז);
- (14) הכשרת עובדים, מינוי רכז נגישות ויידוע הציבור בביצוע התאמות נגישות (פרק ז);

מקומות ישיבה במקומות הלימוד

12. (א) בחדרי הלימוד – יוקצו מקומות ישיבה מיוחדים לפי הקבוע בתקנות מקום קיים לעניין מקומות התקהלות כאמור בתקנה 9(3)(יא) (פרט משנה 28 לתוספת הראשונה) ולכל הפחות שני מקומות ישיבה מיוחדים.

- (ב) ליד תלמיד עם מוגבלות המלווה באדם אחר יובטח מקום ישיבה נוסף למלווה.
- (ג) במידת הצורך יובטח, באמצעות מרכז התמיכה, כי לתלמיד עם מוגבלות קוגניטיבית, נפשית או חושית הזקוק לכך, יובטח מקום ישיבה בקדמת מקום הלימוד; בחדרי הלימוד יוצב שלט לפיו לאדם עם מוגבלות קיימת עדיפות לשבת במקומות שבקדמת מקום הלימוד.
- (ד) על תלמיד עם מוגבלות המסתייע בחיית שירות יחולו ההוראות העוסקות בחיית שירות שבתקנות נגישות השירות, למעט אם קבעה ועדת ההתאמות כי נוכחות חיית השירות פוגעת

באופן בלתי סביר בשירות; קבעה כך ועדת ההתאמות, היא תקבע התאמה חלופית שתבטיח נגישות סבירה לתלמיד עם מוגבלות ויוקצה מיתקן שתוחזק בו חיית השירות במהלך מתן השירות.

מדשאות

13. (א) אל מדשאה המותרת לשימוש הציבור יוביל שביל גישה נגיש; הפרש הגובה בין השביל לתשתית המדשאה לא יעלה על 2 סנטימטרים, כדי לאפשר לאנשים עם קשיי בניידות מוגבלות בניידות לעלות על המדשאה; לשם כך ייקבעו מספר נקודות כניסה למדשאה עם סף נמוך יותר שלא יעלה על 13 מילימטרים; תנועה של אנשים עם מוגבלות בניידות קשיי בניידות המשתמשים בכיסאות גלגלים, קביים, הליכון וכיניב בתוך המדשאה, לאחר שעברו אליה משביל הגישה, תתאפשר על ידי התקנת דרך נגישה ברוחב 130 סנטימטרים לפחות, באחד מאמצעים אלה: קטע מרוצף, מפולס עם הדשא, משטח דשא על תשתית מהודקת, קטע דשא מלאכותי, קטע ממשטח גומי ממוחזר, פתרון אחר המאפשר תנועה אל תוך המדשאה.

(ב) בכל מדשאה תהיה פינה מוצלת אחת לפחות.

- (ג) במדשאה או בצמוד אליה יהיו פינות ישיבה נגישות ולפחות אחת מהן תהיה פינה מוצלת.
- (ד) הוראות תקנה זו יחולו על 50% משטחי המדשאות של המוסד המיועדים לשימוש הציבור.
- (ה) תקנה זו תחול על מדשאה של מוסד מרכז לימוד שלומדים בו 150 תלמידים לפחות.

סיורים

14. (א) סיוור שמשתתף בו תלמיד עם לקות שמיעה ילווה במערכת עזר אלחוטית לשמיעה המותאמת לשירותי הדרכה, הכוללת מקלטים אישיים מסוג אוזניות ומסוג לולאת השראה; כמו כן יסופק לתלמיד מקלט אישי לפי בחירתו והכוללת מיקרופון, משדר ומקלטים, ששני שלישים מהם מסוג אוזניות והשאר מסוג לולאת השראה, או בתרגום לשפת סימנים, לפי העניין, זולת אם אין התלמיד זקוק לעזרים כאמור.

(ב) לתלמיד בעל-עם מוגבלות בראייה יסופק תיאור קולי לגבי יתוארו ויוסברו בקול הדברים הנראים בסיוור וכן של מוצגים חזותיים מרכזיים, ובמידת האפשר תסופק נגישות באמצעות מישוש, לרבות למוצגים תלת ממדיים או לדגמים באמצעות מישוש.

(ג) משתתף בסיוור תלמיד עם מוגבלות בניידות חייב המוסד לאפשר השתתפותו בסיוור באמצעות רכב נגיש, ובמידת האפשר יחד עם יתר משתתפי הסיוור; לעניין זה, "כלי רכב נגיש" – כלי רכב שלאדם עם מוגבלות המתנייע בכיסא גלגלים או באמצעי עזר אחר לניידות יש נגישות לתוכו, לרבות באמצעות כיסא גלגלים; היתה מניעה מטעמי בטיחות להימצאות כיסא גלגלים בכלי רכב כאמור, תתאפשר לאדם עם מוגבלות גישה עצמאית ומכובדת לכלי רכב כאמור מכיסא גלגלים שבו הוא ישוב.

(ד) משתתף בסיוור תלמיד עם מוגבלות שכלית-קוגניטיבית או נפשית תותאם ההדרכה בשפה פשוטה ובאופן המותאם למוגבלותו של התלמיד, למעט אם ביצוע ההתאמה מהווה שינוי מהותי באופיו של השירות בלשון ואופן המותאמים למוגבלותו.

(ה) הסיוור ייערך, במידת האפשר, במקומות נגישים לאנשים עם מוגבלות מוגבלים-בניידות.

נוסח חלופי לתקנה 14

- (א) לומד שמשותף בסיור במסגרת השירות זכאי, לפי בקשתו, לאחת מהתאמות הנגישות המפורטות בתקנה זו, לפי העניין:
- (1) מערכת עזר לשמיעה המותאמת לשירותי הדרכה, או תרגום לשפת סימנים, לפי העניין, זולת אם הלומד אינו זקוק לעזרים כאמור;
- (2) תיאור הסיור והסבר בקול של הדברים הנראים בסיור, ובמידת האפשר באמצעות מישוש;
- (3) שימוש/היעזרות בכלי רכב המותאם ככל שניתן למוגבלותו- ובמידת האפשר יחד עם יתר המשתתפים בסיור;
- (4) שימוש בלשון ובאופן המותאמים למוגבלותו של האדם, לרבות הסבר על הצפוי להתרחש בסיור;
- (ב) הסיור ייערך, במידת האפשר, במקומות נגישים לאנשים עם מוגבלות בניידות.
- (ג) לומד המבקש לקבל ההתאמות המפורטות בתקנה זו יידע את המוסד מראש על הצורך (ג) בהתאמת הסיור מיד עם פרסומו.